

“Wandel durch Handel” pentru China. Uniunea Europeană a devenit o Germanie mai mare și mai colorată

18 ianuarie 2021

PETRIȘOR PEIU

ANALIST

Petrișor Gabriel Peiu este doctor al Universității Politehnica din București (1996), a fost consilier al premierului Radu Vasile (1998-1999) și al premierului Adrian Nastase (2001-2002), subsecretar de stat pentru politici economice (2002-2003) și vicepreședinte al Agenției pentru Investiții Străine (2003-2004). Este coordonator al Departamentului de Analize Economice al Fundației Universitare a Mării Negre (FUMN).

Nu vi s-a părut ciudat că, la final de 2020, Ursula von der Leyen (președintele Comisiei Europene) și Angela Merkel, cancelarul Germaniei (aflată la președinția rotativă a Consiliului UE) au încheiat un tratat istoric cu China, în timp ce guvernul de la București se afla în plin proces de închidere a porților pentru chinezi? Rând pe rând, guvernul României a refuzat tehnologia chinezească pentru sistemul 5G, s-a retras de la negocierile cu chinezii pentru reactoarele de la Cernavodă și a anulat licitațiile pentru trenuri câștigate de chinezi. În vreme ce Germania accelera negocierile cu China. **Oare la București a fost cineva întrebat despre poziția față de acordul UE-China? Sau oare știa ceva cineva de la București despre acordul plănuțit? Nu cumva ne-am trezit, precum în 2019, când încercam să oprim conducta Nord Stream II, iar Germania tocmai accelera construirea conductei? Oare Berlinul nu a aflat că la București are cei mai apropiați auto-declarați aliați din Uniunea Europeană?**

Henry Kissinger le-a spus demult europenilor că, dacă ar fi lipsiți de relația tranatlantică, s-ar afla la mâna Chinei. Ei bine, în martie 2020, Angela Merkel i-a răspuns îndemnându-i pe toți să se uite mai bine la hartă. Deși guvernul lui Merkel împărtășește îngrijorările americanilor referitoare la expansiunea economică și politică a Beijingului, Germania nu se poate abține să nu cedeze (măcar parțial) ispitei cultivării propriilor interese economice și să nu mențină o relație pragmatică cu a doua cea mai mare economie a lumii (după valoarea nominală a PIB). **Da, spune Merkel, privim cu atenție și îngrijorare la situația deținuților uiguri din Xinjiang, dar parcă mai important ar fi pentru noi să vedem niște contracte ale lui Siemens sau ale lui Daimler sau BASF în marea piață chineză.**

Germania și-a dezvoltat, în ultimii ani, o strategie incredibilă de a ambiguiza relațiile cu țările rivale sau problematice. Și dacă povestea de dragoste și ură dintre nemți și ruși ne este deja pe deplin cunoscută, iată că acum nemții lui Merkel ne surprind cu noi valențe de ambiguitate: în același an a acceptat ca UE să declare China drept „rival sistemic” și a și încheiat un nou acord de investiții cu respectivul „rival sistemic”. **Acest tip de politică a fost botezat la Berlin „Wandel durch Handel” (comerț contra schimbare) și presupune oportunități de comerț și investiții oferite în schimbul reformelor politice și economice.**

Se pare că amestecul de dragoste și ură din relația ruso-germană a fost un bun precedent pentru Merkel, astfel încât l-a extins și asupra chinezilor. Definitivul pentru tranzacționismul Berlinului este anul 2016, cel în care, pe de o parte, nemții au acceptat oferta de 5 miliarde de euro din partea chinezilor de la *Midea* pentru „regina” roboticii germane, firma *Kika*, iar, pe de altă parte, au cedat presiunilor americane și au anulat tranzacția prin care chinezii cumpăraseră producătorul german de cip-uri, *Aixtron*. A, să nu uit, *Aixtron* a devenit, în schimb, furnizor al sistemului de rachete Patriot...

Atunci când Sigmar Gabriel și-a mutat ministeriabila persoană de la Economie la Afaceri Externe și-a luat după el și dualitatea față de chinezi (și față de ruși) și a inițiat instituționalizarea unor comisii mixte inter-ministeriale germano-chineze. Asta în vreme ce guvernul din care Gabriel făcea parte critica acerb pe primarul *Sören Link* din Duisburg, cel mai mare hub de intrare pe calea ferată a mărfurilor chinezești în Europa. A propos, primarul Link găzduiește Institutul Confucius la Universitatea din Duisburg și plănuiește un proiect de smart-city pentru orașul său, bazat pe tehnologia 5G, dezvoltat de firma Huawei.

Ambiguitatea Germaniei în relația cu China este însușită chiar și de patronatul teutonilor. După ce în 2019, federația patronatelor germane, *Bundesverband der Deutschen Industrie*, a declanșat atitudinea UE de definire a „rivalității sistemice” cu China, peste numai un an, câteva companii germane (SAP, de exemplu) au creat, împreună cu chinezii

de la Huawei, Alibaba și ZTE, grupul *China-Brücke* (podul spre China), pentru promovarea relațiilor bilaterale.

Într-un gest simbolic, în ianuarie 2020, Merkel s-a delimitat de Paris și de Londra și nu a felicitat-o pe Tsai Ing-Wen pentru re alegerea în funcția de președinte al Taiwan-ului.

Acum șapte ani, trei oameni dădeau startul unui proces care se dorea rapid (30 de luni) și care era menit a desăvârși imaginea globalizării totale și ireversibile a economiei. Cei trei erau Jose Manuel Barroso, pe atunci președintele Comisiei Europene, Herman Van Rompuy, pe atunci președinte al Consiliului European și premierul chinez, Li Keqiang, și se întâlneau în acest scop la Beijing, în noiembrie 2013. Ceea ce cei trei lideri au început atunci a fost terminat abia la sfârșitul anului trecut, între Crăciun și Anul Nou, de către noul președinte al Comisiei, nemțoaica Ursula von der Leyen și de către președintele Chinei, Xi Jinping. **Prezența cancelarului Angela Merkel la ceremonia on-line dedicată anunțării noului tratat cuprinzător privind investițiile între Uniunea Europeană și China nu lasă nicio îndoială în privința adevăratului părinte al tratatului.** Mai puțin explicabilă este prezența la aceeași ceremonie a președintelui francez Emmanuel Macron, aspect care nu face decât să pună gaz pe focul mării dispute privind modul în care este, de fapt, condusă Uniunea Europeană doar de tandemul franco-german.

Într-un moment în care războiul comercial și disputa politică dintre Beijing și Washington se află la cote extrem de înalte, dar și la un punct de inflexiune, decizia Angelei Merkel, bruscă și aparent nemotivată suficient în fața celorlalți parteneri europeni, de a scoate China din izolarea față de lumea occidentală, creează (sau clarifică) imaginea unei Europe total fidelizată intereselor germane.

Cel puțin două chestiuni concură la straniețea semnării tratatului sino-european pentru investiții: pe de o parte, graba cu care s-a semnat acordul, cu doar o lună înainte de începerea mandatului Biden, nu lasă nicio șansă noului președinte american pentru o nouă abordare a problemei chineze din perspectiva unei lumi occidentale re-unite. Pe de altă parte, semnarea acordului produce, fără îndoială, tensiune și frustrare în statele est-europene care s-au raliat demonstrativ poziției dure a americanilor față de China. Cât de credibilă mai poate rămâne poziția oficială a Bucureștiului sau a Varșoviei, de respingere a expansiunii firmelor chinezești, dacă marele aliat și partener Germania tocmai ce a onorabilizat cooperarea cu Beijingul?

Tratatul pentru investiții sino-european deschide, fără îndoială, calea unui tratat comercial dintre cele două mari economii, ceea ce va aduce un avantaj firmelor europene care investesc în China, dar va reduce mult din solidaritatea

transatlantică. Textul tratatului, de altfel, excede cu mult cadrul investițional pur și conține angajamente de protecția mediului și de deschidere a pieței muncii chinezești, ceea ce va transforma unele instituții din statul asiatic, în sensul înlesnirii unui viitor acord de comerț liber.

Dar ce conține, practic, acest tratat și în ce măsură răspunde așteptărilor celor două părți? Tratatul cuprinzător privind investițiile înlocuiește cele 26 de tratate bilaterale actuale dintre statele Uniunii și China și răspunde obsesiei universale a globalizării și anume ceea ce se cheamă „level playing field”, adică asigurării că toți competitorii dintr-o piață joacă după aceleași reguli. Practic, această exprimare se referă la cerințele europenilor ca Beijingul să ridice restricțiile pentru investițiile europene din China, cum ar fi cerințele de licențiere de către guvern a anumitor activități sau de limitare a participării capitalului străin la companii din anumite domenii. Chinezii, la rândul lor, își doreau să scape de barierele puse de guvernele europene companiilor chinezești care doreau să achiziționeze companii europene din domenii „strategice”, precum microelectronica, robotica sau chiar infrastructura esențială.

Este, poate, momentul să vedem cât de importantă este Europa pentru investițiile chineze și ce pondere are China în investițiile și în comerțul Uniunii.

Este bine de știut că administrația de la Beijing are o politică externă economică bazată pe doi piloni majori ai internaționalizării accelerate a țării: setul de politici ”Going out” și inițiativa noului drum al mătăsii ”Belt and Road Initiative”, vehicule menite a încuraja investiții chinezești importante în afara granițelor.

Jumătate din investițiile făcute de chinezi în afara țării sunt în lumea occidentală (America de Nord și Europa), adică 624,4 miliarde de dolari între 2005 și 2019. Iată cum arată tabloul principalelor piețe unde s-au făcut aceste investiții:

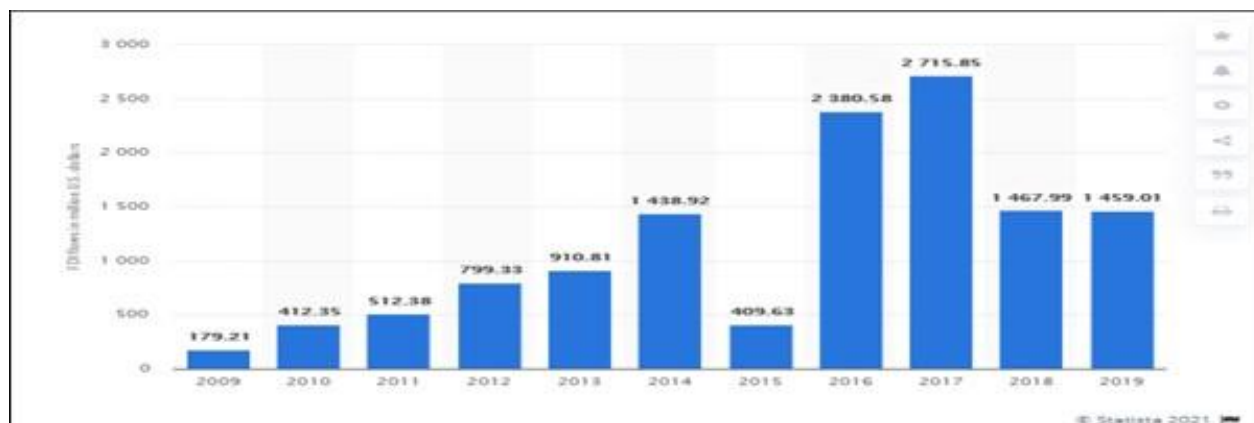
Country	Total FDI (Billions of US\$)	Global Ranking	Income Level
United States	183.2	1	OECD High
United Kingdom	83.0	3	OECD High
Switzerland	61.6	4	OECD High
Canada	56.9	6	OECD High
Germany	47.0	7	OECD High

Source: AEC and Heritage Foundation, China Global Investment Tracker

Sursa: [AICI](#)

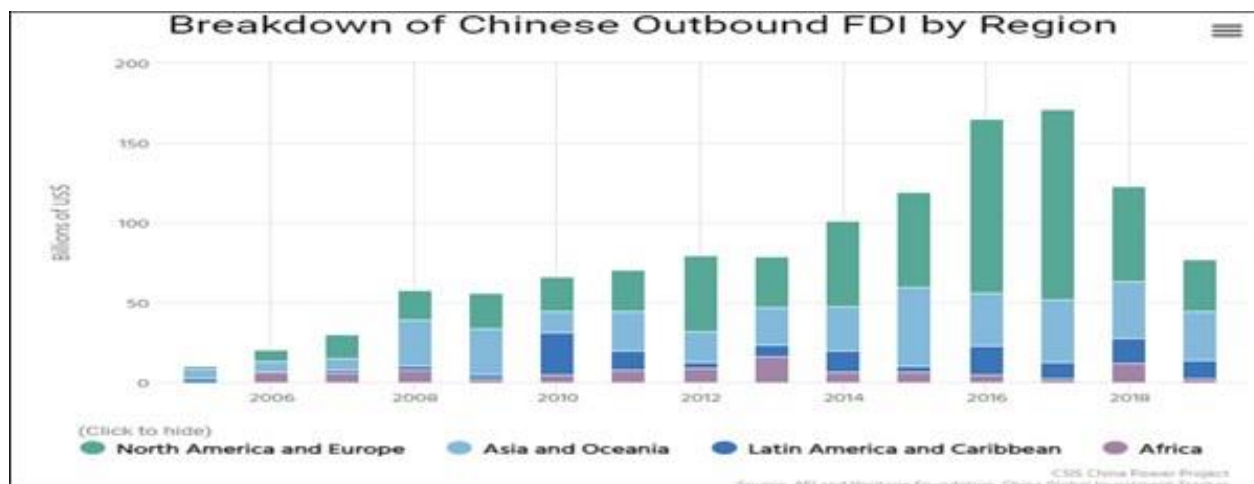
383,4 miliarde de dolari au investit firmele chinezești în Europa în intervalul 2005-2019, dintre care trei sferturi din sume în Europa de Vest (162,1 miliarde de dolari) și de Nord (127,3 miliarde de dolari). Aproape o cincime din bani s-au dus, totuși, în arhipelagul britanic, care acum nu mai este parte a Uniunii Europene.

După plecarea britanicilor, este clar că **Germania rămâne principala țintă de investiții chinezești din UE**. Iată cum au evoluat acestea în ultimii ani, de la un maxim de 2,7 miliarde de dolari în 2017 la un nivel constant de 1,5 miliarde de dolari în 2018 și 2019:

Sursa: [AICI](#)

După ce, în anul 2017, investițiile chinezești în lumea occidentală au atins maximul istoric de 120 de miliarde de dolari, în numai doi ani, s-au redus la doar un sfert, la 32 de miliarde de dolari în 2019:

Sursa: [AICI](#)

Și dacă, inițial, chinezii investeau prioritar în energie, acum ei investesc în domenii noi, precum tehnologia. Numai în 2019, cinci companii din IT, incluzând Huawei, Tencent și Alibaba, au investit 1.8 miliarde de dolari, cea mai mare investiție fiind făcută în Italia de către Huawei.

În ceea ce privește marile proiecte de construcții (infrastructură) în care a investit China în Europa, sumele cu adevărat importante sunt rezervate statelor din fostul URSS plus Serbia:

Country	Total Contracts (Billions of US\$)	Global Ranking	Income Level
Russia	20.7	12	Upper Middle
Ukraine	10.0	28	Lower Middle
Serbia	6.1	43	Upper Middle
Belarus	5.6	45	Upper Middle

Sursa: [AICI](#)

Dar cât de semnificativă este piața chinezească pentru Germania, o națiune care, numai între 2013 și 2017, a investit 243 miliarde de dolari în străinătate și a creat acolo aproape 1 milion de locuri de muncă? Hai să vedem, bunăoară, principalele destinații ale investițiilor germane:

TOP 10 DESTINATION COUNTRIES BY NUMBER OF PROJECTS

RANK	COUNTRY
1	US
2	China
3	UK
4	France
5	India
6	Mexico
7	Spain
8	Poland
9	Turkey
10	Russia

TOP 10 DESTINATION COUNTRIES BY CAPEX

RANK	COUNTRY
1	China
2	US
3	UK
4	Mexico
5	India
6	Spain
7	Poland
8	Russia
9	Turkey
10	Australia

TOP 10 DESTINATION CITIES BY NUMBER OF PROJECTS

RANK	CITY	COUNTRY
1	Shanghai	China
2	Singapore	Singapore
3	Paris	France
4	Dubai	UAE
5	London	UK
6=	Bangalore	India
6=	NYC (NY)	US
8	Beijing	China
9	Pune	India
10	Hong Kong	Hong Kong

TOP 10 DESTINATION CITIES BY CAPEX

RANK	CITY	COUNTRY
1	Shanghai	China
2	Beijing	China
3	Singapore	Singapore
4	Tianjin	China
5	Bratislava	Slovakia
6	London	UK
7	Qingdao	China
8	Spartanburg	US
9	Wuhan	China
10	Shenyang	China

Sursa: [AICI](#)

Peste 36 de miliarde de dolari au investit firmele germane în China doar între 2013 și 2017, realizând și 120.000 noi locuri de muncă acolo. Jumătate din această sumă,

19 miliarde de dolari, a fost investită în industria auto. Nu cu mulți ani în urmă, premierul Li Keqiang și Angela Merkel au semnat o serie de acorduri de cooperare în domeniul auto și al aviației, inclusiv un memorandum între Beijing Automotive Group și Daimler pentru creșterea cooperării în noile soluții energetice pentru vehicule și un acord între Baidu și Bosch pentru dezvoltarea de tehnologii pentru vehicule autonome. Oricum se pare că investitorii germani îndrăgesc, în mod deosebit, Shanghai-ul...

În ceea ce privește comerțul, trebuie spus că Uniunea Europeană și China sunt puteri comerciale internaționale de talie asemănătoare, fiecare fiind responsabilă de câte a șasea parte din comerțul mondial. În relația bilaterală, însă, europenii au un important deficit în relația cu Beijingul, de 164 de miliarde de dolari în 2019:

Sursa: [AICI](#)

Olanda este cel mai mare importator din China (88 de miliarde de euro în 2019), urmată de Germania (76 de miliarde de euro) și Italia (31 de miliarde de euro). În ceea ce privește exporturile europene în statul asiatic, Germania este pe primul loc (96 de miliarde de euro), apoi vine Franța (20 de miliarde de euro) și Olanda (14 miliarde de euro).

Dacă vă întrebați cumva cine are de pierdut și cine are de câștigat din comerțul de bunuri cu China, iată aici răspunsul:

EU-27 trade balance of goods with China, 2019 (EUR million)

	EUR million
Germany	19 511
Ireland	5 061
Finland	1 252
Malta	-219
Latvia	-352
Cyprus	-376
Estonia	-478
Croatia	-618
Lithuania	-652
Bulgaria	-671
Austria	-995
Slovakia	-1 214
Luxembourg	-1 311
Denmark	-1 416
Slovenia	-1 580
Sweden	-1 662
Portugal	-2 349
Greece	-3 169
Romania	-3 925
Hungary	-6 014
Belgium	-9 596
France	-10 467
Czechia	-12 660
Poland	-17 885
Spain	-18 022
Italy	-18 673
Netherlands	-74 508

Source: Eurostat (online data code: ext_st_eu27_2019sitc and DS-018995)

eurostat

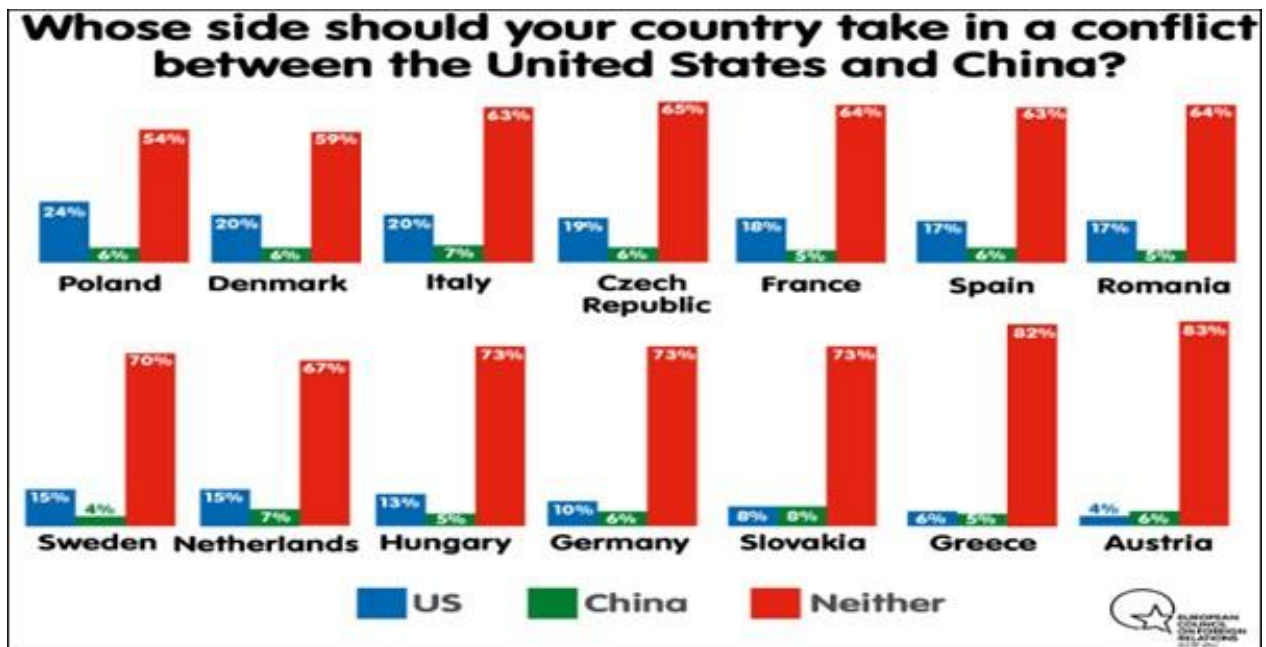
Sursa: [AICI](#)

Germania are un excedent comercial de aproape 20 de miliarde de euro, Irlanda unul de 5 miliarde de euro și Finlanda mai are excedent pe relația China (1,25 miliarde de euro). Restul țărilor europene acumulează deficite comerciale față de țara asiatică. Noi avem, de exemplu, un deficit comercial de aproape 4 miliarde de euro, polonezii unul de 18 miliarde de euro, iar ungurii unul de 6 miliarde de euro!

China este, până una alta, principalul partener comercial al nemților și principala destinație a investițiilor germane. Și, poate, cel mai important, nu trebuie ignorat sprijinul germanilor de rând pentru politica de dragoste și ură a Berlinului față de Beijing: 39% dintre germani erau, în septembrie 2019, favorabili SUA și 34% erau favorabili Chinei (Sursa: [AICI](#)).

Diferență prea mică pentru a fi un argument serios. Mai mult, un studiu făcut de prestigioasa fundație Bertelsman, apropiată de guvernul german, indică faptul că 32% dintre nemți văd China ca pe un partener pentru Europa, comparativ cu doar 18% dintre francezi (Sursa: [AICI](#)). De fapt, germanii cred că țara lor nu trebuie să fie nici de partea Americii, nici de partea Chinei (73%), doar 10% fiind de partea americanilor și 6% de partea chinezilor:

Sursa: [AICI](#)

Pentru final, hai să dezlegăm și misterul prezenței lui Macron la ceremonia acordului pentru investiții sino-europene. În martie 2019, președintele francez i-a invitat pe Merkel și pe Jean-Claude Juncker (pe atunci președintele Comisiei Europene) să se alăture, la Paris, întâlnirii pe care o avea programată cu președintele Xi. Era felul lui Macron de a-i transmite lui Xi „sfârșitul naivității europene” (sursa: [AICI](#)) și că de atunci înainte, europenii vor vorbi cu aceeași voce cu Beijingul. Ei bine, von der Leyen a ținut ca Macron să fie în poza ceremoniei din decembrie, ca un răspuns la gestul acestuia din 2019. Dar e doar o poză. Vom vedea cât de mult va vinde Siemens în China și cât de mult va vinde Alstom sau Thales.

Sursa: <https://spotmedia.ro/stiri/opinii-si-analize/>